Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

LAUSUNTO

11.9.2018

EDUSKUNTA
Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntö U 73/2018 vp

ASIA: VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE YHTEISEN MAATALOUSPOLITIIKAN UUDISTAMISTA KOSKEVISTA EHDOTUKSISTA

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista vuosille 2021-2027 koskevista ehdotuksista ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevat ehdotukset julkaistiin kesäkuun alussa. Ehdotukset sisältävät Suomen kannalta monia nykytilannetta parantavia asioita, mutta myös haasteita ja vastustettavia muutosesityksiä. Sisällöllisesti EU-lainsäädäntö esitettäisiin jatkossa aiempaa yleisemmällä, tavoitteet ja politiikkavälineet sisältävällä tasolla. Aiempiin maatalouspolitiikan uudistuksiin verrattuna tämä tekee sisältömuutosten kommentoinnista valmistelun tässä vaiheessa aiempaa vaikeampaa, sillä monen yksityiskohdan osalta komission vaatimustaso selviää vasta kansallisen strategian valmistelun yhteydessä. Vastaava on tilanne delegoitujen säädösten osalta, joihin komissio jättää varauman useassa kohdassa. Näiltä osin uudistuksen tosiasiallinen sisältö on selvillä vasta, kun delegoitujen asetusten sisältö on tiedossa. Myös muiden jäsenmaiden valmistelun seuraaminen on aiempaa tärkeämmässä roolissa, sillä komission uudistusesityksen pohjalta maatalouspolitiikan sisällön voi rakentaa hyvin erilaisiksi eri jäsenmaissa. Viljelijän kannalta lähinnä ehdollisuus on yhteistä kaikissa EU:n jäsenmaissa, mutta sekin sisällön jäsenmaat voivat rakentaa hyvin eri tavalla.

Yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisen tässä vaiheessa MTK esittää huolensa kolmesta tärkeästä asiasta. Ensinnäkin ehdotuksista on vaikea löytää maatalouspolitiikan yksinkertaistamista jäsenmaan tai viljelijän näkökulmasta ja toiseksi on vaikea nähdä uudistuksen vaikutuksia maatalouden kilpailukyvyn parantumiseen. Kolmanneksi, maatalouspolitiikan vaatimustaso ja komission esittämä rahoitus eivät ole tasapainossa. Viljelijöiltä tullaan jatkossa vaatimaan selvästi aiempaa enemmän, mutta samalla yhteisen maatalouspolitiikan rahoitusta ollaan leikkaamassa merkittävästi.

Ehdotuksen strategiasuunnitelmaa koskevan osan strategiset tavoitteet ovat kannatettavia ja selvästi laaja-alaisempia kuin nykyinen suorat tuet ja maaseutuohjelman sisältävä kokonaisuus. Jatkovalmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota viljelijöiden aseman parantamiseen arvoketjussa ja ilmaston-

muutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvien toimenpiteiden tosiasiallisesta vaikuttavuudesta ja soveltuvuudesta suomalaiseen maatalouteen. Ehdollisuus on uudistuksen keskeisin käytännön viljelyyn vaikuttava asiakokonaisuus. Ehdollisuus sisältää monia nykyisten täydentävien ehtojen ja viherryttämisen vaatimuksia. Sisällöllisesti Suomen kannalta haasteellisin tullee olemaan turvemaiden asianmukaisen käytön käytännön toimenpiteet, joilla voi yksittäisille tiloille olla hyvinkin merkittäviä seuraamuksia. Tältä osin tarkempaa analyysiä voi tehdä vasta kansallisen strategian valmistelun yhteydessä. Ehdollisuuden sisältö tulee vaikuttamaan myös seuraavan ympäristökorvausjärjestelmän sisältöön, koska kaksinkertainen tuen maksu on edelleen kielletty.

Suorien tukien järjestelmä uhkaa muuttua entistä monimutkaisemmaksi. Uusina asiakokonaisuuksina mukaan ovat tulossa tukien alentaminen, uudelleenjakotuki sekä ilmasto- ja ympäristötukijärjestelmät. MTK vastustaa tukien alentamisen käyttöönottoa esitetyssä muodossa. Tukien alentaminen ei sovellu meidän maatalouspolitiikan kokonaisuuteen ottaen huomioon tukijärjestelmän kokonaisuus, maatalouden rakenne, rakennekehitys ja kustannustaso. Lisäksi esitys tukien alentamisesta lisää hyötyyn nähden merkittävästi hallinnollista taakkaa. Ilmasto- ja ympäristötukijärjestelmät lisäävät myös hallinnollista taakkaa. Tosin ne saattavat sisältää jotain mahdollisuuksia tukijärjestelmän kehittämisen osalta. MTK ei kannata ns. ekojärjestelmää esitetyssä muodossa. Tuotantosidonnaisten tukien osalta esitys on Suomen kannalta hyvä. Mahdollisuus luopua tukioikeuksista yksinkertaistaisi merkittävästi tukijärjestelmää ja tältä osin MTK kannattaa uudistamisehdotusta.

Maaseudun kehittämisen osalta komission esittämät sisältömuutokset ovat suoria tukia vähäisemmät. Jäsenmaille annetaan aiempaa enemmän vapauksia, mutta toisaalta myös velvollisuuksia. Esimerkiksi riskienhallintajärjestelmien toimeenpano olisi jatkossa jäsenmaille pakollista. MTK pitää tärkeänä, että viljelijöille riskienhallintatoimet olisivat edelleen vapaaehtoisia. MTK oli ennen uudistamista koskevien lainsäädäntöesitysten julkistamista huolissaan luonnonhaittakorvauksen tulevaisuudesta. Tältä osin ehdotus yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisesta on kannatettava. Eläinten hyvinvointikorvaus on tärkeää säilyttää osana maaseudun kehittämisen toimenpidekokonaisuutta, koska sillä on merkittävä vaikutus eläinten hyvinvoinnin edistämisessä. Korvauksen tason määrittämissä tulisi kuitenkin nykyistä enemmän huomioida EU -lainsäädäntö kansallisen lainsäädännön sijaan. Nuorten viljelijöiden tukemisen osalta meillä on nykyisellääkin käytössä varsin kattava toimenpidekokonaisuus, mutta tältä osin uudistus avaa vielä uusia ja kannatettavia mahdollisuuksia esimerkiksi edistämään vanhan sukupolven luopumista tai ohjaamaan lopettavien tilojen resursseja jatkaville viljelijöille. Leader -toiminnan ja muun yritystoiminnan kehittämisen osalta uudistuksen vaikutukset näyttäisivät jäävän vähäisiksi. Lisäksi metsätalouden kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä tulisi myös jatkossa harkita liitettäväksi maaseudun kehittämisen toimenpidekokonaisuuteen.

Helsingissä 11.9.2018.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Juha Lappalainen
tutkimuspäällikkö